

LAUSUNTO

31.5.2022

Ympäristöministeriö

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/724/2022

Asia: Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi asumisneuvonnan tuesta vuosina 2023–2027 annettavasta laista.

Sininauhasäätiö-konserni on asunnottomuuden ja päihdetyön asiantuntija. Konsernin muodostavat vuonna 1957 perustettu yleishyödyllinen säätiö sekä asumis- ja päihdepalveluita tuottava Sininauha Oy. Yhdessä tarjoamme asiakkaillemme avaimen kotiin ja tukeen. Meillä työskentelee yli 160 alansa ykkösammattilaista, usealla paikkakunnalla: pääkaupunkiseudulla, sen kehyskunnissa ja Turun alueella. Meillä on Yhteiskunnallinen yritys -merkki

www.sininauhasaatio.fi

www.sininauhakoti.fi

Lisätietoja: vaikuttamistyön päällikkö Pauliina Liukkonen, pauliina.liukkonen@sininauhasaatio.fi,
044-4915 475

Sininauhasäätiö-konserni

Kimmo Karvonen

Toimitusjohtaja

Sininauhasäätiö-konserni kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi asumisneuvonnan tuesta vuosina 2023–2027 annettavasta laista.

Sininauhasäätiö-konserni on sosiaali- ja terveystoimittainen toimija ja keskittynyt asumisen kysymyksiin. Lausunto painottuu arvioimaan uuden lain edellytyksiä tehdä asumisneuvonnasta saavutettavampaa. Olemme huomioineet lausunnossa tarpeita, jotka nousevat asiakaskuntamme moninaisista asumistilanteisiin liittyvistä haasteista.

Yhteenveto näkemyksistämme:

- Asumisen turvaaminen asumisneuvonnalla on hyödyllistä myös asunnottoman asunnonhakijan palveluna. Asumisstatuksen ei tulisi määritellä palvelun saantia. Palveluiden siilouttaminen asumisstatuksen mukaan synnyttää väliinputoamia;
- Palvelukatveeseen jäävien ihmisryhmien (mm. asunnottomat maahanmuuttajat, asunnottomat, joilla ei tarvetta tuettuun asumiseen) tilannetta tämä lakiesitys ei tällaisenaan paranna;
- Poliittinen motivaatio asunnottomuuden ehkäisyyn ja poistamiseen vaihtelee eri kunnissa. Tämä luonnos ei toimi poliittisena ohjauksena, johon voisi vedota, jos kunta ei ole halukas edistämään asumisneuvonnan saatavuutta;
- Eri toimijoiden tekemä asumisneuvonnallinen työ on asiakkaan kannalta vaikuttavampaa, jos palveluilla on yhteistä rajapintaa ja yhteistyötä. Rahoitukset eivät saisi ohjata ihmisiä erillisiin palvelulokeroihin.

1. Millaista asumisneuvontaa toimialueellanne on saatavilla?

Helsingissä asumisneuvontaa ei ole tarjolla kaikille tasapuolisesti ja yhdenvertaisesti, mutta tilanne on huomattavasti parempi kuin maassa kokonaisuudessaan.

Järjestöt ovat keskittyneet oman asiakaskuntansa asumisneuvontaan. Järjestöjen asumisneuvonta on usein avointa asumismuodosta riippumatta, vaikkakin tietyille kohderyhmälle suunnattua. Järjestöillä on hyviä toimintamalleja esimerkiksi yksityisten vuokranantajien kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Maahanmuuttajat saavat neuvoja asumiseen joko tähän erikoistuneilta yleishyödyllisiltä toimijoilta (Pk- seudulla Sininauhasäätiön KOTA-toiminta, Monihelin Katto-toiminta ja VVA ry:n maahanmuuttotyön asiantuntija) tai muuhun erikoistuneelta taholta (esim. Monik ry:n monikielinen neuvontapiste Helsingissä tai Tsempataan yhdessä -hankkeen monikieliset neuvontapistet Vantaalla).

Pk-seudulla on järjestölähtöistä, kaikille avointa asumiseen erikoistunutta neuvontaa saatavilla dari/persian, kurdi soranin, arabian ja bulgarian kielillä.

Myös Kuluttajaliitto järjestää Stea-rahoitteista asumisneuvontaa.

Helsingissä asumisneuvontaa saa sosiaalitoimen palvelupisteistä sekä chatin kautta (00900–00990 alueet puuttuvat, ainakin sosiaali- ja terveystalujen sivujen mukaan lukuun ottamatta muutamaa tietä alueella 00930).

Vuokranantajayhteisöt/yritykset (Kuten SATO, Aspasaatiö, Y-säätiö, jne.) antavat asumisneuvontaa vain omille asukkailleen. Samoin Heka, Vantaan vuokra-asunnot ja Espoon asunnot tarjoavat asumisneuvontaa omalle asukaskunnalle. Helsingin kaupungilla ja Satolla on somalia puhuvia neuvoja.

Matalankynnyksen asumisneuvontaa on tarjolla nuorille myös Ohjaamoissa. Lähtökohtaisesti Ohjaamoissa ohjataan nuoria kohti työtä ja koulutusta, mutta ilman asuntoa opiskelu tai työssä käyminen on mahdotonta.

2. Mitä tarpeita asumisneuvonnan saatavuuden parantamiseen tai kehittämiseen olisi toimialueellanne?

Asumisneuvonta olisi tärkeä tehdä näkyväksi niin, että palvelu tulisi asiakkaiden tietoisuuteen. Asiakkaat eivät välttämättä tiedä, että asumisneuvontaa on tarjolla tai miten sinne voisi hakeutua. Palvelun markkinointia voisi vahvistaa olemalla läsnä niissä kanavissa, joita potentiaaliset asiakkaat käyttävät. Jopa järjestötoimijana on ollut välillä vaikea hahmottaa, mitkä ovat mahdolliset tuen muodot ja mihin missäkin tilanteessa olisi hyvä hakeutua.

Kunnallisiin palveluihin ohjatut asiakkaat eivät ole aina saaneet tarvitsemaansa palvelua, koska esimerkiksi asunnottomien palvelut eivät ole sopineet heidän elämäntilanteeseensa. Jatko-ohjausta ei kuitenkaan ole tehty muuhun palveluun.

Yhteistyö eri toimijoiden välillä on ensiarvoisen tärkeää ja siihen tulisi panostaa. Jos yhteistyö järjestöjen, asumisneuvonnan ja asumisen tuen kanssa sisältää aukkoja, syntyy väliinputoamia. Järjestötoimijana usein ohjaamme ja myös saatamme asiakkaita neuvonnan piiriin palvelupolun jatkumisen varmistamiseksi. Asumiseen liittyvien palveluiden selkeyttäminen auttaisi myös siihen, että asiakkaat eivät jäisi palveluiden välille.

Neuvontaa ja tukea olisi saatava helpommin ja joustavasti. Palvelun tulisi kestää siihen asti, että asiakkaan tilanne varmasti on parantunut. Lähestymistavassa on huomioitava, että asumistilanteen kuormittavuus vaikuttaa voimavaroihin ja toimintakykyä heikentävästi. Esimerkiksi tuetun asumisen palveluista itsenäiseen asumiseen muuttavalla, mielenterveys- ja päihdetaustaisella henkilöllä iso elämänmuutos on myös kuormittava ja asunnottomuusriskiä nostattava. Tässä nivelvaiheessa jalkautuvalla asumisneuvonnalla voidaan varmistaa muutoksen onnistuminen ja ennaltaehkäistä asunnottomuuden uusiutumista.

Asumisneuvonta tulisi saada kaikkien asumismuotojen käyttöön tasaisemmin sekä saavutettavaksi myös niille, jotka eivät puhu suomea tai englantia. Esimerkiksi Helsingissä Hekan asunnoissa asuvat ovat asumisen saralla etuoikeutettuja (kohtuullinen vuokra, ei vuokravakuutta, selkeä vastuunjako ja roolit taloyhtiössä, ei niin todennäköisesti altistu hyväksikäytölle, jne.) ja silti suurin osa asumisneuvonnasta kohdistuu juuri Hekalla asuviin. Tämän neuvonnan ulkopuolelle jäävät erityisesti maahan juuri muuttaneet henkilöt, sillä he yleensä asuvat yksityisellä sektorilla, koska eivät ole asunnon etsimisen aikaan kuntalaisia ja eivät näin ollen saa kaupungin asuntoa.

Monikielistä asumisneuvontaa tulisi kehittää, mutta samalla tulisi varmistaa, että myös muita kuin suurimpia kieliä puhuvat saavat neuvontaa.

Tulkkaukselle tulisi varata aikaa ja resursseja. Tulkkauskulujen vähäisyys on tällä hetkellä haaste. Erikielinen neuvonta tavoittaa enimmäkseen työntekijöiden kanssa samoja kieliä puhuvia, sillä hanketoiminnassa usein ei ole suuria rahoja tulkkauskustannuksiin.

Kokemuksemme mukaan sosiaalipalvelujen mahdollisuudet tukea asunnon etsinnässä maahanmuuttajia ovat ajallisesti rajalliset. Nämä asiakkaat tarvitsevat usein yhdessä tekemistä pelkän neuvonnan ja ohjeistuksen sijaan. Asunnottomat asiakkaamme ovat meille tullessaan usein jo saaneet tukea kaupungilta, mutta tuki on ollut riittämätöntä.

Monikielinen asumisasioihin keskittynyt neuvonta on tärkeää ja vaatii tekijöiltä asumiseen liittyvää erityisosaamista. Näin ollen ei ole tarpeenmukaista yhdistää monikielistä asumisneuvontaa yleiseen maahanmuuttajille suunnattuun asiointiapuun.

Nuorille suunnatun matalan kynnyksen asumisneuvonnan saatavuus on turvattava. Helsingissä olisi saatava Asumisneuvontaa itään, koska Kalasataman alue ei palvele koko idän aluetta.

3. Mikä on organisaationne oma rooli asumisneuvonnassa?

Sininauhasäätiö-konsernissa asunnottomuuden ehkäisy ja vähentäminen on toiminnan keskiössä ja sen vaatii meiltä asumisneuvontaa ja varhaista ennaltaehkäisevää toimintaa. Voimme neuvoa asumisen asioissa suomen ja englannin lisäksi englannin, swahilin, farsin ja kurdi soranin kielillä.

Sininauhasäätiö-konsernilla on oma asuntokanta useille eri kohderyhmille. Muun muassa asuntojen myöntäminen luottotietonsa menettäneille ihmisille on tärkeä osa organisaatiomme toimintaa. Seuraamme kokonaisvaltaisesti asiakkaan tilannetta. Teemme vuokraseurantaa ja puutumme ajoissa vuokravelkoihin, jotta vuokravelkaa ei pääse kertymään kohtuuttomasti. Puutumme varhaisessa vaiheessa häiriöihin ja reagoimme nopeasti naapurustolta tuleviin yhteydenottoihin. Käytössä myös naapurustotyömme sovittelutoiminta.

Järjestämme asumiskursseja asumisen tueksi. Niissä käydään läpi asunnon hakemiseen liittyviä asioita, vuokralaisen oikeudet ja velvollisuudet, etuuksien haku, digitaidot (omat koneet ja skanneri kurssilaisten käytössä), talous ja budjetointi, mielekäs arki, asumisen säännöt, haasteet ja onnistumiset, naapurusto sekä palvelu- ja tukiverkostojen kartoittaminen. Omalle kielelle tulkatuilla asumistaitokursseilla käydään läpi suomalaisen asumisen käytänteitä.

Meiltä saa jalkautuvaa palveluohjausta. Siihen sisältyy asiakkaan kokonaistilanteen kartoitus, ohjaus ja palveluihin saattaminen, esim. sosiaalityöntekijöiden tapaamisissa mukana oleminen, vuokravelkojen ja häiriöiden selvittäminen ja maksusuunnitelmien tekeminen yhdessä asiakkaan kanssa. Verkostotyö on tässä kokonaisuudessa erittäin tärkeitä.

Autamme sopivan asumismuodon etsimisessä ja asunnonhaussa. Suomen kieltä taitamattoman asiakkaan kanssa olemme tarvittaessa mukana asuntonäytöissä. Sen lisäksi olemme apuna asukkaalle kuuluvien etuuksien hakemisessa ja muiden asumiseen liittyvien asioiden hoidossa, kuten kotivakuutuksen ja sähkösovimuksen tekemisessä.

Kun asiakkaamme muuttaa normaaliin asuntokantaan, hän saa meiltä tukea 12 kk uuteen toistaiseksi voimassa olevaan asumismuotoon. Kevyesti tuettu asuminen kannustaa myös asukasta itse ottamaan vastuuta omasta elämästään. Maahanmuuttajataustaiset asiakkaamme voivat saada kotikäyntejä ensimmäiseen asuntoon Suomessa muuttaneille. Silloin käydään läpi perusasioista omasta asunnosta (esim. sähkökaappi, lattialämmitys, pakastimen sulatus, jne.), jotta heillä olisi turvallinen olo kotona ja mahdollisuus välttää ongelmia. Teemme yhteistyötä vuokranantajien kanssa – esimerkiksi yksityisen vuokranantajan mahdollisuus ottaa yhteys meihin, jos vuokranmaksussa on ongelmia (silloin kun asiakas löytänyt asunnon tuellamme ja tästä on sovittu yhteisesti).

Sininauhasäätiöllä on myös asunnottomille matalan kynnyksen päiväkeskustoimintaa Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla sekä Nuoli nuorten kohtaamis- ja tukipiste Helsingissä. Kaikissa näissä palveluissa asunnottomat saavat neuvontaa ja apua asunnon hakemiseen liittyen sekä hakeutumiseen asunnottomien palveluihin.

4. Miten hyvin esitysluonnos onnistuisi arvionne mukaan parantamaan asumisneuvonnan saatavuutta toimialueellanne tai yleisesti?

Lakiesityksellä varmistetaan kunnille kannustin parantaa asumisneuvonnan saatavuutta kaikille asukkaille asunnon hallintaperusteesta riippumatta. Se ei kuitenkaan ole tae sille, että kunnat toimisivat näin. Poliittinen motivaatio asunnottomuuden ehkäisyyn ja poistamiseen vaihtelee eri kunnissa. Tämä luonnos ei toimi poliittisena ohjauksena, johon voisi vedota, jos kunta ei ole halukas edistämään asumisneuvonnan saatavuutta.

Asunnottomuuden poiston parissa toimivana yleishyödyllisenä säätiönä ja palveluntuottajana katsomme, että lakiluonnoksessa mainittu kuntien mahdollisuus ostaa asumisneuvontaa mm. yksityiseltä palveluntuottajalta tai järjestöltä on hyvä ja kannatettava.

Kuntien olisi asumisneuvonnan palveluhankinnoissa hyvä harjoittaa jatkumoajattelua siten, että asumisen turvaamiseen sisällytettäisiin tuki asumisessa ilmenneisiin haasteisiin, vahvempi tuki asunnottomuusuhkan lievittämiseksi, tuki asunnottomuusajan katkaisemiseksi, nivelvaiheen turvaaminen asunnottomuusajan jälkeisen asumisen sekä kevenevä tuki asunnottomuuden uusiutumisen ehkäisemiseksi.

Mikäli asumisneuvonta kytketään kunnissa vain ennaltaehkäisyyn, se ulottuu kattamaan yhden siivun asumisen turvaamisesta. Ei ole mielekäästä siilouttaa läpipudonneita eli asunnottomina asuntoa etsiviä ihmisiä erillispalveluun. Asumisneuvonnan palvelua asumisen turvaamiseksi tarvitaan monentyyppisissä asumisen vaiheissa ja sen olisi tärkeä näkyä lakiesityksen luonnoksessa.

Osa asunnottomista ihmisistä ei sovi tarpeiltaan tuettuun asumiseen tähtääviin asunnottomien palveluihin, vaan heidän asunnon saamistaan voitaisiin helposti edistää asumisneuvonnan kevyemmällä tuella. Asumisneuvonnassa tulisi huomioida myös nämä asunnottomat, jotta he eivät tipahda palvelutarpeineen asumisneuvonnan asunnottomuutta ennaltaehkäisevien palveluiden ja asunnottomien palveluiden vahvemman tuen väliin. Ryhmään kuuluvat esimerkiksi maahan muualta muuttaneet henkilöt, jotka eivät osaa kieli- ja digitaitojen puutteen vuoksi itse täyttää asuntohakemuksia.

5. Miten hyvin esitysluonnos arvionne mukaan onnistuisi edistämään asumisneuvonnan laajentamista kaikkiin asukkaisiin asunnon hallintaperusteesta riippumatta?

Lakiluonnos on selkeä sanoituksessaan, että avustettavan asumisneuvontapalvelu koskee kaikkia asukkaita riippumatta siitä, omistaako asunnon yksityinen vai julkinen taho ja millä perusteella asukas hallitsee asuntoa.

Kokemuksemme mukaan kunnissa ei ole kyetty järjestämään riittävästi neuvontaa ja tukea asunnottomille ihmisille, joilla ei ole ongelmia mielenterveyden tai päihteiden käytön kanssa.

Järjestelmä, jossa asunnon menettänyt siirtyisi tuetun asumisen palveluiden asiakkaaksi ei ole toimiva kaikkien kohdalla. Tällaista kahden raiteen ratkaisua (asumisneuvonta asukkaille, tuetun asumisen palvelut asunnottomille) tulee välttää, koska siihen väliin mahtuu joukko ihmisiä, jotka jäävät palvelutyhjiöön. Tällä perusteella asumisneuvonnasta rajautuu ulos joukko ihmisiä, jotka ovat menettäneet asuntonsa ja tarvitsevat joko kevyttä neuvontaa tai rinnalla kulkevaa asumisneuvontaa saadakseen asumisasiansa jälleen kuntoon.

Lakiesityksessä olisi hyvä näkyä se, että kunnat voivat käyttää rahoitusta myös asumisstatuksen eri vaiheiden kohdalla (on asunto, ei ole asuntoa, on asunto jälleen), koska asunnottomuuden vähentämisessä tarvitaan kokonaisvaltaisuutta ja jatkumoajattelua.

6. Miten hyvin esitysluonnos arvionne mukaan mahdollistaisi erityisten asukasryhmien (mm. nuoret, maahanmuuttajat) tarpeisiin vastaamisen?

Lakiluonnoksessa tulisi näkyä vahvemmin se, että neuvonnassa tarjotaan monialaista tukea asumisen haasteiden ratkaisemiseksi. Sen lisäksi, että tuetaan ja ohjataan asunnottomuusuhkatilanteissa, neuvonta on tärkeä osa asunnottomien ihmisten palvelupolkua niissä tilanteissa, joissa asunnottomassa tilanteessa oleva henkilö hyötyy nimenomaan neuvonnasta ja kevyestä tuesta.

Asunnottomana voi tarvita apua asunnon hakuun ja hakemuksen täyttämiseen. Lisäksi voi tarvita palveluohjauksellista tukea esimerkiksi Kela-etuuksien, talousasioiden tai perhetilanteen selvittämiseksi. Neuvonnan tulisi olla tarpeen vaatiessa myös rinnalla kulkevaa, koska jos voimavarat tai digitaidot ja -välineet puuttuvat, pelkkien hyödyllisten linkkien jakaminen ei vie asiakkaan asiaa eteenpäin. Moni tarvitsee hyvin käytännönläheistä yhdessä tekemistä. Toivomme, että tämä huomioidaan, muutoin mm. lain tavoitteissa erityisryhmänä huomioidut maahanmuuttajat eivät pysty saamaan neuvonnasta täyttä hyötyä ja monet asunnottomuustilanteet jäävät ennaltaehkäisemättä.

Kun lain tarkoitus on, että asumisneuvonnan saatavuutta parannetaan ja ehkäistään asumisen ongelmia ja turvataan asumisen jatkuvuutta, sen esityksessä olisi tärkeä huomioida kokonaisvaltainen lähestymistapa asumisen turvaamiseen. Kokonaisvaltainen lähestymistapa kattaa asunnottomuuden ennaltaehkäisyn lisäksi asunnottomuuden vähentämisen ja asunnottomuuden uusiutumisen ehkäisyn. Näiden tulisi olla asumisneuvonnan valikossa.

Nyt lakiluonnos on painottamassa nimenomaan asumisneuvontaa sellaisena, jolla ehkäistään asumisen ongelmia ja turvataan asumisen jatkuvuutta. Laajemmalle asumisneuvonnalle on tarvetta ja se näkyy asunnottomuuden poistoon keskittyneessä Sininauhasäätiö-konsernissa. Lakiesityksessä tulisi pyrkiä joustavuuteen, että asumisneuvonnasta ei tulisi suljetuksi kukaan. Kuntien tarjoaman asumisneuvonnan tulisi olla inklusiivista, kaikille kuntalaisille asumisstatuksesta ja asumismuodosta riippumatta.

Stea-rahoitteisella järjestövetoisella asumisen tukemisella voidaan tavoittaa ryhmiä, jotka eivät hakeudu viranomaispalveluihin. Kuntien ja järjestöjen tulee tehdä yhteistyötä ja sellaiseen tilanteeseen ei pidä tähdätä, että asunnottomat ihmiset, vapautuneet vangit ym. erityisryhmien asumisen ratkaisut tehdään vain järjestökentän toimesta. Tässä täytyy olla selkeä linja, että asumisasioiden järjestämiseen tarvittavaa neuvontaa saa sekä kolmannelta sektorilta että kunnan palveluna.

Näkemyksemme mukaan lakiluonnos ei sellaisenaan huomioi maahanmuuttajia erityisryhmänä. Ensisijaisen tärkeää olisi ratkaista tulkkauskulujen kattaminen, mikäli asumisneuvonnan halutaan hyödyttävän nimenomaisesti maahanmuuttajia. Nyt luonnoksessa ei löydy mainintaa näistä. Kun asumisneuvonta ei tulevaisuudessakaan ole hallintotoimintaa, ei hallintolain määräys tulkkauksen järjestämisestä ilmeisesti koske asumisneuvontaa. Asumisneuvonnan kuluja laskettaessa on huomioitu henkilöstökustannukset ja ARA:n hallinnointikustannukset. Tulkkauskuluja ei ole myöskään sisällytetty lakiluonnoksen 4 §:n hyväksyttäviin kustannuksiin.

Tulkkauskulut ovat suuri yksittäinen kustannuserä. Jos ajatellaan esimerkinomaisesti, että asumisneuvojalla olisi vuodessa 60 asiakasta, joiden kanssa tulkin käyttö on välttämätöntä, kulut nousevat helposti 10 000 euroon. Lakiluonnoksessa ei näy suunnitelmaa siitä, kuinka nämä kulut tulisivat katetuksi. Tämä tulisi huomioida myös niissä tilanteissa, kun kunta ostaa palvelua. Jos yhteistä kieltä ei ole, jäävät asiat ilman tulkkausta epäselväksi tai kokonaan ymmärtämättä. Asumisneuvonta ei silloin ole käytännössä suomea (tai englantia) puhumattomien hyödynnettävissä. Tämä on kuitenkin juuri se ryhmä ihmisiä, jotka kokemuksemme mukaan asumisneuvontaa eniten tarvitsevat ja joiden tilannetta esitys pyrkii edistämään.

7. Millaisia vaikutuksia esityksellä olisi organisaatiossanne järjestettävään asumisneuvontaan tai asumisen ohjaukseen ja sen rahoitukseen?

Kunnille myönnettävän avustus vaikuttaa organisaatiomme toimintaan, mikäli toimialueisiimme kuuluvat kunnat haluavat antaa asumisneuvontaa seuraaville kohderyhmille: asunnottomuuden riskissä tai asunnottomana olevat nuoret, asunnottomat tai asunnottomuusriskin omaavat maahanmuuttajat, asunnottomat, jotka eivät kuulu tuetun asumisen palveluiden piiriin, asunnottomuutta kokeneet, jotka muuttavat tuetusta asumisesta itsenäisempään asumiseen, asunnottomuutta kokeneet, joiden asunnottomuusriski uusiutuu.

Ehdotettava laki ei poistaisi järjestöiltä mahdollisuutta hakea mainittuja valtionavustuksia. Jäljelle jää kuitenkin epäselvyys sen suhteen, miten asumisen neuvontaa voisi järjestää toimintamme kohderyhmille STEA-rahoituksella jatkossa, mikäli kunnan järjestämänä tai kilpailuttamana joku taho tuottaisi samankaltaista palvelua.

Näemme riskin siinä, että kolmannen sektorin asumisen neuvonnan katsotaan aiheuttavan kilpailua ja markkinoiden toimintaa vääristäviä vaikutuksia. Asia on voitava ratkaista niin, että

mikään ryhmä ei jää palvelukatveeseen, mikäli yleishyödyllistä toimintaa rahoittava STEA tulkitseisi voittoa tavoittelemattoman järjestölähtöisen toiminnan tulevan liikaa markkinavetoisen toiminnan alueelle.

8. Järjestettäisiinkö asumisneuvontaa jatkossa arvionne mukaan (a) kunnan omana työnä vai (b) ostopalveluna (minkä tahojen kanssa)?

Arviomme on, että tämän lakiesityksen pohjalta kunnat voivat resursoida asumisneuvontaa entistä paremmin. Tämä lakiesitys ei suoranaisesti ohjaa kuntia hankkimaan asumisneuvontaa muilta tahoilta, vaikka sellaiseen antaakin mahdollisuuden. Monipuolinen pohja asumisneuvonnan tuottamiselle on hyödyllinen, että myös erityisryhmien asumisen turvaaminen voi onnistua.

Asumisneuvonnan laajuus, hyvä saatavuus ja saavutettavuus eli riittävän matala kynnyks edellyttää sitä, että asumisneuvonnan kenttä on moninainen ja että lainsäädännöllinen kehikko sallii sen, että eri tilanteissa olevien asiakkaiden tarpeisiin voidaan vastata kunnassa joustavasti. Kunnan tarjoamalla/kilpailuttamalla asumisneuvonnalla ja STEA-rahoitteisella toiminnalla on oltava yhteistä rajapintaa ja yhteistyötä vaikuttavuuden ja asiakkaiden kannalta.

9. Avustuksen käyttötarkoitukset

Asumisneuvonta Suomessa -selvityksen (2019) mukaan ARA-kantaa koskevat valtionavustukset (0,9 miljoonaa vuosittain) ovat kattaneet 11 % asumisneuvonnan kokonaisrahoituksesta. Vuonna 2022 myönnettävissä on 3 miljoonaa euroa, joka kohdennetaan asumisneuvonnan laajentamiseen ja kehittämiseen. Nyt lausuntokierroksella olevan esitysluonnoksen mukaan vuoden 2023 alusta lähtien myönnettävissä olisi 4 miljoonaa euroa, josta voitaisiin avustusta kohdentaa myös olemassa olevan asumisneuvonnan kuluihin. Kannatatteko tätä ratkaisua vai tulisiko avustusta jatkossakin myöntää vain uuteen asumisneuvontapalveluun ja asumisneuvontapalvelun laajentamiseen tai kehittämiseen? Miksi?

Emme kannata tukimallia, jossa tuki itsessään edellyttää uuden kehittämistä. Asumisneuvonnassa on olemassa toimivaksi todettuja ja vaikuttavia toimintamalleja. Hyviä käytäntöjä tulisi pystyä monistamaan. Kuitenkin, jos kunnat voivat käyttää tukea jo olemassa olevan palvelun kulujen kattamiseen, syntyy riski siitä, että rahoituksen kasvaessa palvelut pysyvät samansuuruisina. Tämä pitäisi jollain tavoin ennaltaehkäistä. Tätä voisi tukea esimerkiksi rahoituskausien pidentäminen. Jos vuoden sijaan tuki myönnettäisiin vaikkapa kolmivuotisena, olisi sillä helpompi aloittaa ja kehittää uutta toimintaa.